

Sant Llorenç del Munt i l'Obac

50

llocs i camins pel Parc i rodalies

Textos: Francesc Roma i Casanovas

Fotografies: Miquel Badia Perpinyà

Sant Llorenç del Munt i l'Obac

50 llocs i camins

pel Parc i rodalies

• Col·lecció *Khroma* - 25 •

Sant Llorenç del Munt i l'Obac
50 llocs i camins
pel Parc i rodalies

Textos

FRANCESC ROMA I CASANOVAS

Fotografies

MIQUEL BADIA

Primera edició: octubre del 2022

© del text: Francesc Roma i Casanovas

© de les fotografies: Miquel Badia

© de l'edició:
9 Grup Editorial
Cossetània Edicions
C/ de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Disseny i composició: 3 x Tres

Impressió: Leitzaran Grafikak

ISBN: 978-84-1356-206-3

DL T 680-2022

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre, ni la seva incorporació a un sistema informàtic, ni la seva transmissió en cap forma ni per cap mitjà, sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes, sense el permís previ i per escrit dels titulars del *copyright*.

Índex

1. El Camí Ral.....18

6. Del Pont de Vilomara al pont de les Arnaules 28

11. L'Hospital de Sang i la Cort Fosca 38

2. La Barata.....20

7. Balma de la Porquerissa 30

12. Camí dels Monjos 40

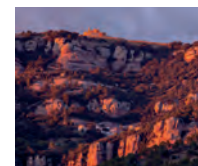
3. Castellsapera 22

8. La foradada del Quarto de Reixa 32

13. Can Pobla.....42

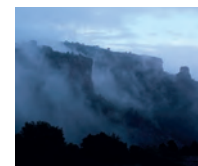
4. Els Hostalets del Daví.....24

9. L'Espluga.....34

14. La Burreta o el Cavall Bernat 44

5. Sant Jaume de Vallhonestà.....26

10. El mas de l'Espluga.....36

15. El Montcau i els Cortins 46

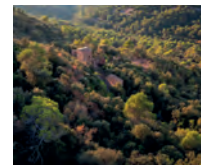
16. Els Òbits..... 48

22. El Marquet de les
Roques.....60

28. La Casa Vella de
l'Obac.....72

17. Sescorts 50

23. Cova Simanya... 62

29. La Torrota de
l'Obac.....74

18. El Morral o la
Cova del Drac 52

24. Mura 64

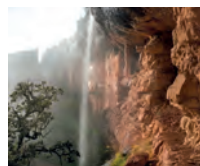
30. Cingle Gros de
Vacarisses 76

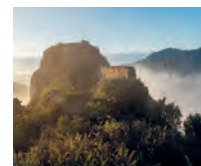
19. L'ermita-cova de
Santa Agnès..... 54

25. El Puig de la
Balma 66

31. Castell de Pera...78

20. La Mare de Déu
de les Arenes..... 56

26. Les coves de Mura
i l'avenc dels
Codolosos 68

32. Castell de
Rocamur 80

21. Les
Castellasses..... 58

27. Les Foradades de
les Pedritxes.....70

33. Castell de
Rocafort.....82

34. La darrera victòria de l'exèrcit català 84

40. La vall del Flequer.....96

46. Les Capades de la Pola..... 108

35. El Cau dels Emboscats i el Queixal Corcat.....86

41. Les Balmes Roges.....98

47. Les Sestes..... 110

36. La Torre Salvans i el búnquer de l'Azaña 88

42. El Farell..... 100

48. Pedra de les Creus de Rocafort..... 112

37. Camins de Maquis..... 90

43. Forns de pega... 102

49. El Casot de Rellinars..... 114

38. El molí del Mig.....92

44. Forns de calç i d'obra.....104

50. Tombes del massís..... 116

39. Els pous de neu de l'Obac 94

45. La pedra seca... 106

Presentació

Sant Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac és el nom d'un parc natural que es troba a cavall entre les comarques del Bages i el Vallès. És un espai muntanyós d'altura modesta (el seu cim màxim assoleix els 1.103 m sobre el nivell del mar), amb abundant vegetació i microclimes molt contrastats.

Avui dia, tot el conjunt ens sembla que respon a una única unitat paisatgística, però el fet que el massís fos considerat com un lloc on poder-hi anar a passar el temps de lleure és molt recent. Al costat del seu veí Montserrat o del llunyà Canigó, Sant Llorenç va passar molt més temps en l'anonimat, confós en una mena de terreny on a ningú no se li havia perdut res.

Possiblement la primera persona que en va parlar i que va posar de moda la muntanya va ser l'historiador Jeroni Pujades, tot i que la major part de la seva informació va quedar durant molts anys inèdita.

Curiosament, Pujades ens informa que antigament el massís es deia Monte-Alegre, perquè tenia una bona vista i perquè estava ple de boscos i selves que feien la muntanya "hermosa". Però, per a ell, també les coves entraven dins dels elements que embellien aquest indret.

Després de Pujades, la muntanya no fou tractada amb la profunditat que creiem que es mereixia fins a la monografia d'Anton Vergés i Mirassó, sacerdot nascut a Castellar del Vallès, més interessat pel monestir que no per la muntanya en si mateixa. Per a ell, el seu aspecte és agradable, la seva situació pintoresca i des del cim es domina un gran panorama que no té comparació quant a bellesa i alegria.

Més endavant, l'any 1878 sortia a la llum l'*Àlbum pintoresch-monumental de Catalunya*, on Ramon Arabia en parlava profusament per dir que el massís tenia certa retirada a Montserrat, tot i

que li faltaven agulles. Però, potser per aquesta falta, tant per a ell com per a Vergés, la muntanya pren l'aspecte d'una fortalesa. Per a Arabia, un dels elements interessants són les coves i els jocs de l'eco en ressonar per les parets del massís, aquell eco que "fa dubtar de si les habiten genis fantàstics i protectors". Segons la seva opinió, la imatge típica del massís la trobaríem al morral del Drac, que està fet d'una roca conglomerada —"un pa de palets i betum".

Amb l'arribada del primer excursionisme, a finals del segle XIX, Josep Roca recomanava l'excursió a Sant Llorenç perquè el massís era un dels grans miradors de Catalunya. I l'any 1913, Josep Ventalló s'adonà que, estranyament, una muntanya com Sant Llorenç no havia estat cantada pels poetes de la terra. Segurament perquè no en coneixien les belleses, i és que, com dèiem, Sant Llorenç va ser descobert en un moment molt tardà.

Amb aquest llibre, amb aquestes fotografies, res de nou no us volem ensenyar. Res de nou, sinó tot allò vell que ens recorda altres temps. Tot allò bell que conté el massís, que traspasa la seva vellesa per arribar fins a nosaltres, trucar a la porta de casa nostra per dir-nos que hi ha bellesa en tanta vellúria. I vellúria en tanta bellesa. Que el passat i el present estan connectats per camins que creuen el massís i que l'uneixen a les planes.

I n'hem triat cinquanta, de camins o de llocs. Cinquanta petits Sant Llorenç que ens permetin acostar-nos al Sant Llorenç amb majúscules, que ens ensenyin l'interior de la muntanya, però també els seus cims i els boscos que el cobreixen. El Sant Llorenç d'ahir i d'avui; el Sant Llorenç de sempre. El mateix que van conèixer els primers viatgers, però més gran, ara convertit en paisatge, allò que durant segles va ser un espai de treball, de trànsit, de suor; espai de por i de misteri. Espais incomparables units per camins, reals, tot i que a vegades subtils.

Els cinquanta itineraris o indrets que us presentem, encara que no ho sembli, han estat agrupats en conjunts temàtics: els sis primers tenen en comú que es troben situats en el camí ral que des de Terrassa es dirigia a Manresa. En segueixen cinc més que es troben una mica més al nord, en el camí que faríem per anar a la masia de l'Espluga. Després venen tres camins del vessant sud de Sant Llorenç en sentit estricte, tres camins que tenen en comú que condueixen o ens acosten al monestir de Sant Llorenç i que

per això els hem anomenat camins dels Monjos. Si seguim aquesta carena cap al nord, en el que es podria anomenar el camí de la Carena, trobarem sis itineraris més, dos dels quals cims i la resta coves o cavitats, inclosa la famosa cova del Drac.

A continuació ens desplaçem cap al vessant oriental del massís, per fer-hi quatre itineraris, i tres més a la banda nord. Segueixen quatre camins que hem anomenat dels resistents, on trobem escenes que van des de la guerra de Successió fins a la resistència dels maquis. Tres camins més porten el nom de camins de la Marca, perquè es desenvolupen al voltant del que va ser l'antiga frontera contra els sarraïns. Així, a l'Obac Vell veurem les restes d'una antiga fortalesa i de la Torrota, que pretenien defensar i avisar de possibles moviments sospitosos. Aprofitant que hi som, visitarem també els pous de glaç que es van construir al segle XVIII al voltant de la casa.

Seguint el tema de les estructures de defensa, apareixeran després tres altres castells, que en principi són de cronologies posteriors; es tracta de puntes enlairades i d'accés difícil, que ningú no sap ben bé si servien per defensar-se o per defensar. Sis camins més ens expliquen les rutes del treball, de l'explotació del vi i l'oli fins a la pega, la calç o els forns d'obra, per acabar parlant-nos del paisatge de la pedra seca, que és el resultat de totes aquestes activitats productives.

I finalment, els camins del misteri, perquè Sant Llorenç també és això, un espai en què hi ha moltes coses que no coneixem, que no tenim ni idea de què van ser. És el cas del Casot de Rellinars, però també d'altres elements que ves a saber què eren. En algun cas, podem fer hipòtesis, com passa amb les Sestes, però en altres les possibilitats són múltiples i les certeses, poques. Perquè ja ens direu què signifiquen les Capades de la Pola, o la pedra de les Creus de Rocafort. I les tombes, tot i que són de funcionalitat ben coneguda, segur que són una porta oberta al gran misteri que és la vida, el seu final, i la mort que la segueix. I amb la mort, amb les tombes, acabarem les nostres visites.

A Sant Llorenç no estareu mai sols. Just quan més abandonats us creieu, trobareu algú que us surt de darrere d'una mata. I darrere de les mates i enmig del bosc, feixes, bancals, barraques... Tot un món que sembla natural però que, en una segona mirada,

Francesc Roma i Casanovas

(Sant Martí de Centelles, 1963). Sociòleg, geògraf i historiador, ha estudiat l'excursionisme català des de diferents punts de vista i el naixement de la idea de muntanya en el nostre país. La seva aproximació interdisciplinària intenta oferir una visió de les activitats que es desenvolupen a la muntanya que va molt més enllà de l'esport o del sentiment paisatgístic.

A Cossetània Edicions ha publicat diversos llibres, entre els quals *Història social de l'excursionisme català* (2008), *Excursions a peu pel Montseny* (2016), *Excursions a peu per Montserrat* (2016), *Cabrerès–Collsacabra–Llancers* (2017), *Catalunya: 50 excursions per la història* (2020) o *Excursions a peu per les Guilleries i Savassona* (2020).

Miquel Badia i Perpinyà

(Terrassa, 1969). Començà la seva formació fotogràfica a l'escola IDEP de Barcelona (1994), inicià estudis d'imatge a l'Escola de Fotografia de Terrassa (Universitat Politècnica de Catalunya) i finalitzà amb la primera promoció de l'especialitat de Comunicació i Arquitectura (1997). L'any 2004, juntament amb el fotògraf egarenc Rafel Casanova, establiren l'estudi fotogràfic BadiaCasanova, ubicat a la ciutat de Terrassa. Realitza treballs industrials, d'arquitectura i producte, a banda de reportatges culturals i de protocol per als ajuntaments de Matadepera i Terrassa.

És autor d'imatges per a productes editorials amb Lunweg, Mediterrània, *El Periódico* i Cossetània Edicions. Ha fotografiat extensament l'obra de Gaudí. És autor de les fotografies sobre les obres de l'arquitecte al *Programa Oficial Gaudí 2002* i a la *Memòria de l'Any Internacional Gaudí*, alhora que ha estat fotògraf col·laborador del llibre commemoratiu *Gaudí 2002, Miscel·lània*. Ha retratat també l'obra de l'escultor Josep M. Subirachs per a la seva catalogació. És autor també d'un extens arxiu fotogràfic del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac.